

Список використаних джерел

1. Мельник М. І. Кримінологічні та кримінально-правові проблеми протидії корупції : Дис. ... доктора юрид. наук за спец. : 12.00.08 / М. І. Мельник. – К., 2002. – 506 с.
2. Пунь С. Вихід в нікуди: чи позбавляти СБУ будь-яких функцій в антикорупційній галузі? URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2020/06/9/7255040>.
3. Задорожний С. А. Механізми запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади [Текст] : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Задорожний Сергій Анатолійович ; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. – Івано-Франківськ, 2017. 20 с.

Петрина Володимир Нестерович,
доцент кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СВІТЛІ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Очевидно, що *«інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери»* [1], є важливим і бажаним чинником розвитку суспільства будь-якої країни. Відповідно важливого значення набуває і інноваційна діяльність.

Правові норми, направлені на регулювання інноваційної діяльності, містяться в ЗУ «Про інноваційну діяльність» (далі – Закон), а також в главі 34 Господарського кодексу України (надалі – ГКУ).

Згідно з ч.1 ст.1 Закону інноваційна діяльність – це *«діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг»* [1]. Згідно зі ст. 325 ГКУ *«інноваційною діяльністю у сфері господарювання є діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інновацій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя»* [2]. Обидва визначення інноваційної діяльності, що містяться в законодавстві, є, очевидно, недостатньо непрофесійними з правової точки зору і не дають уявлення про інноваційну діяльність, як про предмет правового регулювання, та про механізм правового регулювання інноваційної діяльності.

Відомо, що предметом правового регулювання є суспільні відносини [3, с. 40]. Таким чином, інноваційна діяльність як предмет

правового регулювання не може бути нічим іншим, ніж суспільними відносинами, тобто інноваційними відносинами. Проте ГКУ в ч. 1 ст. 325 зазначає, що *«інноваційною діяльністю у сфері господарювання є діяльність учасників господарських відносин»* [2], тобто в зазначеній нормі інноваційна діяльність не отожднюється з господарськими відносинами (як певний вид цих відносин), а розглядається як вище окреме від господарських відносин. Враховуючи те, що глава 34 ГКУ називається *«Правове регулювання інноваційної діяльності»*, такий закріплений в законодавстві підхід до визначення поняття *«інноваційна діяльність»* суперечить положенням теорії права щодо предмета правового регулювання (предмета права), робить неможливим розуміння інвестиційної діяльності як предмету правового регулювання і, в результаті, дозволяє маніпулювати цим поняттям в різноманітні способи, в тому числі з метою отримання особами, уповноваженими на виконання функцій держави, неправомірної вигоди.

Невизначеність поняття інноваційної діяльності як предмету правового регулювання веде до того, що згідно зі статтею 12 ГКУ інноваційна діяльність (як діяльність по реалізації інновацій) розглядається вже не як предмет правового регулювання, тобто інноваційні відносини, а як засіб державного регулювання господарської діяльності. Так, до засобів такого неправового державного регулювання господарської діяльності згідно з ч. 2 ст. 12 ГКУ відноситься, в тому числі, *«надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій»* [2].

На наш погляд, головною проблемою, пов'язаною з інноваційною діяльністю, в світлі антикорупційної політики держави в національному і міжнародному вимірі постає питання про державне (комунальне) інвестування інноваційної діяльності, що здійснюється органами державної влади або органами місцевого самоврядування за рахунок бюджетних коштів, що передбачене ч. 2 ст. 326 ГКУ та ч. 1 ст. 18 Закону. Проблема полягає в тому, що таке державне інвестування інноваційної діяльності може надаватися особами, уповноваженими на виконання функцій держави, окремим суб'єктам господарювання, яких вибирають такі уповноважені на виконання функцій держави особи. У цьому зв'язку таке державне інвестування інноваційної діяльності підпадає під ознаки державної допомоги суб'єктам господарювання, а правові норми, що його передбачають вступають у колізію з нормами ЗУ *«Про державну допомогу суб'єктам господарювання»*, а також із ст. 15 ЗУ *«Про захист економічної конкуренції»*, згідно з якою таке державне інвестування інноваційної діяльності постає як *«антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю»* [4] в такій формі, як *«надання окремим суб'єктам господарювання або групам суб'єктів господарювання пільг чи інших переваг, які ставлять їх у привілейоване становище стосовно конкурентів, що призводить або може призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції»* [4]. Розглядаючи вищезгадане державне інвестування інноваційної діяльності у міжнародному вимірі, треба

констатувати, що в міжнародному праві вони кваліфікуються як «заборонені субсидії» [5], які згідно зі ст.3 міжнародної Угоди СОТ про субсидії та компенсаційні заходи «члени СОТ не можуть ані надавати, ані зберігати» [5]. Так, зокрема, до заборонених субсидій згідно зі статтями 1–3 зазначеної Угоди відносяться такі адресні субсидії, коли: «i) уряд практикує пряму передачу грошових коштів (наприклад, дотацій, позик або вливань капіталу), потенційну пряму передачу грошових коштів або зобов'язань (наприклад, гарантій за позиками); ii) уряд відмовляється від доходів, що йому належать, або не стягує їх (наприклад, такі фіскальні стимулюючі заходи, як податкові кредити); iii) уряд надає товари та послуги, крім загальної інфраструктури, або закуповує товари або послуги» [5]. Згідно зі ст. 2 даної Угоди субсидії вважаються адресними у тому випадку, «коли орган, що надає субсидію, або законодавство, відповідно до якого діє такий орган, прямо обмежує доступ до субсидії лише колом певних підприємств» [5]. Причому, зрозуміло, що передбачена ГКУ, Законом та деякими іншими нормативно-правовими актами України можливість вчинення особами, уповноваженими на виконання функцій держави, зазначених вище антиконкурентних дій одночасно надає широку можливість цим особам використовувати надані їм службові повноваження з метою одержання неправомірної вигоди. Результатом цього є те, що у рейтингу країн за таким показником як сприйняття корупції Україна у 2019 р. посіла 126 місце серед 180 країн, що досліджувалися [6].

На наш погляд, виправити дану ситуацію можна було б, зокрема, по-перше, тим, щоб у законодавстві визначити інноваційну діяльність як певний вид правовідносин, чітко визначивши суб'єктів, об'єкт, зміст та підстави визначення цих правовідносин; та, по-друге, вилучити із законодавства норми, які передбачають можливість здійснювати особами, уповноваженими на виконання функцій держави, інвестування інноваційної діяльності окремих суб'єктів господарювання за рахунок державного бюджету і, таким чином, надавати таким суб'єктам господарювання або групам суб'єктів господарювання пільг чи інших переваг, які ставлять їх у привілейоване становище стосовно конкурентів.

Список використаних джерел

1. «Про інноваційну діяльність»: Закон України 04.07.2002 № 40-IV // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
3. Юридична енциклопедія: В 6-ти т.: Т.5 П-С ; Ред. кол.: Ю.С. Шемшученко (голова). К. : Українська енциклопедія імені М.П. Бажана, 2003. С. 736.
4. «Про захист економічної конкуренції»: Закон України 11.01.2001 № 2210-III // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>.

5. Угода про субсидії та компенсаційні заходи: міжнар. док. від 15 квітня 1994 р. // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_015.

6. Corruption Perceptions Index (2019). Transparency International 2019. URL: <https://www.transparency.org/en/countries/ukraine>.

Пічкуренко Сергій Іванович,

доцент кафедри оперативного-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Злагода Ольга Валеріївна,

доцент кафедри оперативного-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ВЗАЄМОДІЯ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЩОДО ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Міжнародний досвід у сфері запобігання та протидії корупції вказує, що сьогодні корупція стала чинником, який викликає небезпеку для національної безпеки і демократичного розвитку більшості країн світу, що негативно впливають на всі сфери життя суспільства.

Важливим елементом формування та впровадження ефективної системи запобігання корупції є чітка співпраця між суб'єктами протидії корупції, які є суб'єктами оперативного-розшукової діяльності, зокрема: Національною поліцією України, Державним бюро розслідувань, Службою безпеки України [1] та Спеціальною антикорупційною прокуратурою України. Провідним механізмом, який для протидії корупції вказаних правоохоронних органів є оперативного-розшукова діяльність. Найбільш ранне попередження у рамках такої діяльності здійснюється на етапі оперативного обслуговування.

Однією з умов, яка забезпечує безперервність надходження оперативного-розшукової інформації, успішність проведення заходів оперативного-розшукового характеру, є налагодження системи внутрішньої та зовнішньої взаємодії оперативних підрозділів вказаних суб'єктів між собою та іншими спеціально уповноваженими суб'єктами протидії корупції під час оперативного обслуговування у сфері протидії корупції.

Вивченням проблем оперативного обслуговування займалися С. В. Албул [2], О. М. Бандурка [3], В. І. Василенчук [4], М. Л. Грібов, О. М. Ємець [5], М. В. Корнієнко, С. М. Князєв, А. Г. Лекарь, Б. Є. Лук'янчиков, В. А. Лукашов, В. І. Литвиненко, Д. Й. Никифорчук, В. Л. Ортинський, М. М. Перепелиця, М. А. Погорєцький [6], С. С. Чернявський [7] та ін.

Поняття «взаємодія» вивчали науковці різних галузей права, зокрема, криміналістики, кримінального процесу та оперативного-розшукової діяльності. Однак учені не прийшли до єдиного розуміння даного терміна. Дослідження з боку різних фахівців права свідчить про